

p.p. 2722, SI - 1001 Ljubljana
tel.: ++386 (0)1 544 12 30
e-mail: dopps@dopps-drustvo.si
davčna št.: 68956029
Poslovni račun: 02018-0018257011

Luka Božič, Leon Kebe

**OPREDELITEV LOKALITET, BISTVENIH ZA OHRANJANJE UGODNEGA
OHRANITVENEGA STATUSA PTIČEV IZ DODATKA 1 PTIČJE DIREKTIVE
IN OPREDELITEV PREDLOGOV SPA**

Ljubljana, November 2001

KAZALO

1	OBVEZNOSTI, KI IZHAJAJO IZ DIREKTIVE O OHRANJANJU PROSTOŽIVEČIH VRST PTIC	4
1.1	Vsebina projekta	4
1.2	Uvod	4
1.3	Kriteriji za opredeljevanje območij SPA	4
2	METODOLOGIJA	5
2.1	Shema delovnih korakov pri opredeljevanju predlogov SPA območij:	5
2.2	Delavnice	5
2.3	Novi popisi	6
2.3.1.	Vrste in območja	6
2.3.2.	Metodologija popisov	6
2.3.3.	Popisovalci	7
2.4	Redno pojavljajoče se vrste z Dodatka 1, ki so bile izpuščene kot kvalifikacijske vrste za opredeljevanje SPA območij, z navedenimi razlogi za njihovo izločitev	7
2.4.1.	Naslednje vrste migratornih negnezdečih vrst ptic, v Sloveniji ne dosegajo 1% populacije Evropske unije, biogeografske populacije ali globalne selitvene populacije:	7
2.4.2.	Naslednje vrste ptic gnezdiijo v Sloveniji v zelo majhnem številu ne eni oziroma več lokalitetah in ne dosegajo predlaganega nacionalnega populacijskega minimuma za opredeljevanje SPA območij (5 parov):	7
2.4.3.	Naslednji dve vrsti sta neredni gnezdilki na eni ali več lokalitetah, populaciji sta zelo majhni:	7
2.4.4.	Naslednja vrsta se pojavlja v izvangnezditvenem obdobju na območju, ki nima vitalnega pomena oziroma vrsta najverjetneje ni odvisna od njegove ohranitve:	7
2.4.5.	Status naslednje vrste ni poznan, na nekdanjih gnezdiščih v zadnjih letih ni bila potrjena. Morebitna gnezdeča populacija v Sloveniji je zelo majhna:	8
2.4.6.	Naslednje vrste so v Sloveniji splošno razširjene, populacijske ocene so dokaj visoke, vendar je na podlagi obstoječih podatkov težko določiti najboljša območja. Za vse vrste velja, da so dobro pokrite s predlaganimi SPA območji, opredeljenimi za druge vrste.	8
2.5.	Uporabljeni kriteriji	8
2.5.1.	IBA kriteriji iz kategorije C	8
2.5.2.	Določitev minimalnih populacijskih vrednosti za opredeljevanje SPA območij	9
2.5.3.	Opredelitev obsega območij	9
2.5.4.	Določanje mej	10
3	REZULTATI	11
3.1.	Pregled razširjenosti vseh redno pojavljajočih se vrst z Dodatka 1 v Sloveniji (dopolnjene rastrske karte iz Ornitološkega atlasa Slovenije)	11
3.2.	Seznam vrst ptic, za katere se opredeljujejo SPA območja (kvalifikacijske vrste)	11
3.2.1.	Vrste z Dodatka 1 Direktive o ohranjanju prostoživečih vrst ptic	11
3.2.2.	Ostale vrste (razlaga pod točko 2.5.1.)	12
3.3.	Seznam kvalifikacijskih vrst z Dodatka 1 s pregledom najpomembnejših območij in velikostmi populacij	12
4	PREGLED PREDLAGANIH SPA OBMOČIJ	13
4.1	TRIGLAVSKI NARODNI PARK	13
4.2	POREČJE NANOŠČICE	13
4.3	KRAS	14
4.4	SEČOVELJSKE SOLINE	14
4.5	DOLINA REKE	14
4.6	LJUBLJANSKO BARJE	15
4.7	PLANINSKO POLJE	15
4.8	CERKNIŠKO JEZERO	15

4.9	KRAKOVSKI GOZD – ŠENTJERNEJSKO POLJE.....	16
4.10	KOČEVSKO-KOLPA	16
4.11	REKA DRAVA	17
4.12	REKA MURA	17
4.13	GORIČKO	18
4.14	DRAVINJSKA DOLINA.....	18
4.15	DOBRAVA - JOVSI	18
4.16	JUŽNI ROB TRNOVSKEGA GOZDA IN NANOS.....	19
4.17	BANJŠICE.....	19
4.18	KOBARIŠKI STOL - PLANJA	19
4.19	VZHODNI DEL KAMNIŠKO – SAVINJSKIH ALP IN KARAVANK.....	20
4.20	SNEŽNIK - PIVKA.....	20
4.21	POHORJE.....	21
4.22	JELOVICA	21
4.23	OSTENJA POSAVSKEGA HRIBOVJA.....	21
5	OKVIRNI VARSTVENI REŽIM NA POSAMEZNIH OBMOČJIH ZA OHRANJANJE POPULACIJ VRST Z DODATKA 1 IN VPLIVNA OBMOČJA	22
5.1	TRIGLAVSKI NARODNI PARK	22
5.2	POREČJE NANOŠČICE.....	22
5.3	KRAS.....	23
5.4	SEČOVELJSKE SOLINE	23
5.5	DOLINA REKE.....	23
5.6	LJUBLJANSKO BARJE.....	23
5.7	PLANINSKO POLJE	24
5.8	CERKNIŠKO JEZERO	25
5.9	KRAKOVSKI GOZD – ŠENTJERNEJSKO POLJE.....	25
5.10	KOČEVSKO – KOLPA	26
5.11	REKA DRAVA	26
5.12	REKA MURA	27
5.13	GORIČKO	27
5.14	DRAVINJSKA DOLINA.....	28
5.15	DOBRAVA – JOVSI.....	28
5.16	JUŽNI ROB TRNOVSKEGA GOZDA IN NANOS.....	28
5.17	BANJŠICE.....	28
5.18	KOBARIŠKI STOL – PLANJA.....	29
5.19	VZHODNI DEL KAMNIŠKO-SAVINJSKIH ALP IN KARAVANK.....	29
5.20	PIVKA – SNEŽNIK	29
5.21	POHORJE.....	30
5.22	JELOVICA	30
5.23	POSAVSKO HRIBOVJE.....	30
6	NADALJNJE DELO NA PROJEKTU SPA	31
7	LITERATURA	32

1 OBVEZNOSTI, KI IZHAJAJO IZ DIREKTIVE O OHRANJANJU PROSTOŽIVEČIH VRST PTIC

1.1 Vsebina projekta

Cilj projektne naloge je bila priprava predloga Posebnih zaščiteneh območij (SPA-jev) za ohranjanje ptic, ogroženih v Evropski uniji. Predstavljeni so strokovni kriteriji, na podlagi katerih smo določili ta območja. Poročilo vsebuje predloge območij z mejami, sezname pojavljajočih se vrst z Dodatka 1 in drugih vrst, po katerih so se območja kvalificirala. Podani so osnovni podatki o razširjenosti vrst z Dodatka 1 Direktive o ohranjanju prostoživečih vrst ptic ter ocene njihovih populacij v Sloveniji in na predlaganih SPA območjih. Na koncu so navedeni okvirni ukrepi, potrebni za ohranjanje ciljnih vrst, pri mokriščih pa poleg tega še vplivno območje.

1.2 Uvod

Direktiva o ohranjanju prostoživečih vrst ptic EU (Council Directive 79/409/EC) je bila sprejeta 2. aprila 1979. Glavni razlogi so bile ugotovitve, da je večina prostoživečih vrst ptic na območju Evropske unije selivk, da so ptice del skupne naravne dediščine in da je uspešno varstvo ptic okoljski problem, ki presega meje držav in jim nalaga skupno odgovornost.

Zelo pomemben del Direktive je Člen 4, ki govori o ustanavljanju mreže Posebnih zaščiteneh območij (SPA-jev) za ogrožene vrste ptic v Evropski uniji in druge migratorne vrste ptic. Odločitev Evropskega sodišča v sodnem primeru proti Nizozemski je pomenila potrditev kriterijev organizacije BirdLife International, uporabljenih v drugem evropskem IBA inventarju Mednarodno pomembnih območij za ptice, kot najboljše znanstvene reference za opredeljevanje SPA območij. V ta namen so strokovnjaki BirdLife International razvili posebna kategorija kriterijev (C1-C7), ki je glavno vodilo pri opredeljevanju SPA območij. Vsak C kriterij ima podlago v besedilu Direktive. Kategorija C tako v bistvu omogoča določitev IBA-jev pomembnih na nivoju EU.

1.3 Kriteriji za opredeljevanje območij SPA

- C1- vrste globalne varstvene pozornosti.** Na območju se redno pojavlja pomembno število globalno ogrožene vrste (TUCKER & HEATH 1994) ali katere druge vrste globalne varstvene pozornosti (TUCKER & HEATH 1994) Ta kriterij je identičen IBA kriteriju A1.
- C2 – koncentracije ptic ogroženih na nivoju Evropske unije.** Območje redno preleti vsaj 1% selitvene ali EU populacije vrste ogrožene v Evropski uniji. Kriterij se uporablja tudi za območja na katerih se pojavlja vsaj 1% evropske populacije sicer splošno razširjene vrste. Oznaka »ogrožene« se tukaj nanaša na vrste z Dodatka 1 Ptičje direktive.
- C3 – migratorne vrste, ki v EU niso ogrožene.** Območje redno preleti vsaj 1% selitvene populacije migratorne vrste, ki v Evropski uniji ni ogrožena.
- C4 – velike zgostitve.** Na območju se redno pojavlja vsaj 20.000 osebkov migratornih vodnih ptic ali vsaj 10.000 parov migratornih morskih ptic, ene ali več vrst (ta kriterij je identičen IBA kriteriju A4iii)
- C5 – velike zgostitve, »ozka grla«.** Območje je ozko grlo, ki ga v času pomladanske ali jesenske selitve preleti vsaj 5000 štokelj Ciconiidae ali vsaj 3000 osebkov migratornih vrst ujed Accipitriformes in Falconiformes ali žerjavov Gruidae.
- C6 – vrste ogrožene na nivoju Evropske unije.** Območje je eno izmed petih najpomembnejših v Evropski regiji za vrsto(-e) ali podvrsto(-e) ogrožene v Evropski uniji. To ne velja za globalno ogrožene vrste z Dodatka 1, ki padejo pod kategorijo C1. Zanje morajo biti opredeljena vsa območja, ki dosegajo mednarodno predpisane minimalne populacijske vrednosti. Oznaka »ogrožene« pri kategoriji C6 se nanaša na vrste z Dodatka 1 Ptičje direktive. Delitev na Evropske regije še ni določena, skoraj zanesljivo pa bo Slovenija predstavljala eno regijo.
- C7 – drugi ornitološki kriteriji**

2 METODOLOGIJA

2.1 Shema delovnih korakov pri opredeljevanju predlogov SPA območij:

1. Izdelava seznama vseh vrst z Dodatka 1 Ptičje direktive, ki se v Sloveniji redno pojavljajo bodisi na gnezditvi, prezimovanju ali selitvi.
2. Dopolnitev rastrskih kart razširjenosti teh vrst s podatki pridobljenimi po izidu Ornitološkega atlasa Slovenije (GEISTER 1995)
3. Izbor vrst za katere se bodo opredeljevala SPA območja (kvalifikacijske vrste). Pri vrstah, ki so bile izločene, se takšno odločitev utemelji.
4. Pregled obstoječih podatkov o pojavljanju teh vrst v Sloveniji.
5. Priprava seznama vrst za katere se bodo v gnezdilni sezoni 2001 izvajali dodatni popisi in opredelitev območij z manjkajočimi podatki.
6. Izbor metodologije za popis posameznih vrst in določitev popisovalcev glede na razpoložljive kapacitete.
7. Analiza pridobljenih podatkov, izdelava seznama najboljših območij za posamezne vrste in po potrebi sprememba obstoječe populacijske ocene za Slovenijo.
8. Predstavitev osnutka predloga strokovnjakom iz različnih nacionalnih organizacij BirdLife International v Evropi in upoštevanje njihovega ekspertnega mnenja.
9. Izdelava seznama SPA območij glede na znane podatke.

2.2 Delavnice

Na temo opredeljevanja SPA območij so bile organizirane tri delavnice DOPPS.

Prva (31.1. 2001) je bila namenjena seznanitvi strokovnih sodelavcev DOPPS-a s projektom opredeljevanja SPA območij, njegovim pomenom, veljavnimi kriteriji in vlogi društva pri izvajanju projekta. Takrat je bil tudi pregledan seznam vrst z Dodatka 1 in sprejet okviren spisec vrst, za katere se bodo opredeljevala SPA območja. Udeleženci so na delavnico prinesli rastrske karte razširjenosti vrst z Dodatka 1 dopolnjene z njim znanimi novejšimi podatki.

Na drugi delavnici (6.2. 2001) je bil sodelavcem predstavljen osnutek predlogov SPA območij, ki je bil narejen na podlagi znanih podatkov. Izdelan je bil akcijski načrt popisov tistih vrst, za katere ni bilo dovolj podatkov.

Na tretji delavnici (10.9. 2001) so bili pregledani končni predlogi SPA območij, izrisani na zemljevidih 1:50000. Predstavljeni so bili rezultati popisov in izbor kvalifikacijskih vrst za posamezna območja. Morebitna vprašanja in pomisleki s te delavnice so bili posredovani strokovnjakom iz različnih partnerskih organizacij BirdLife International, ki so podali ekspertno mnenje.

Na naštetih delavnic je bilo vabljenih nad 40 ornitologov, udeležili so se jih naslednji člani DOPPS-a: Andrej Bibič, Luka Božič, Andrej Hudoklin, Tomaž Jančar, Leon Kebe, Tomaž Mihelič, Slavko Polak, Borut Rubinič, Jakob Smole, Borut Štumberger, Peter Trontelj, Al Vrezec, Eva Vukelič.

Strokovno pomoč pri opredeljevanju območij SPA so nam nudili naslednji tuji strokovnjaki, sodelavci različnih partnerjev BirdLife International: Zoltan Waliczky – RSPB (Velika Britanija), Eduard Osieck – Vogelbescherming (Nizozemska), Matthias Schreiber – NABU (Nemčija).

2.3 Novi popisi

2.3.1. Vrste in območja

Za potrebe opredeljevanja SPA območij so bili izvedeni dodatni cenzusi nekaterih vrst z Dodatka 1. Popisane so bile vrste, za katere je bilo na voljo premalo podatkov za opredelitev najboljših območij in tista potencialna SPA območja, za katera so bili podatki o nekaterih vrstah z Dodatka 1 pomanjkljivi. Popisovali smo le na območjih, za katera smo imeli kvalitativne podatke o pojavljanju ciljnih vrst v zadnjih petih letih in smo utemeljeno predvidevali, da se tam pojavljajo večje populacije teh vrst. V okviru projekta smo pridobili tudi nekatere neobjavljene starejše podatke. Vsi podatki, last DOPPS-a, na podlagi katerih smo izdelali predloge SPA območij, bodo v obliki strokovnega članka objavljeni v reviji *Acrocephalus*.

Večino podatkov o razširjenosti in številčnosti divjega petelina *Tetrao urogallus* smo dobili iz projektnega poročila »Razširjenost in ekologija rastišč divjega petelina *Tetrao urogallus* v Sloveniji«, ki ga je naročila Agencija RS za varstvo okolja..

Vrste, za katere so bili opravljeni posebni popisi za opredeljevanje SPA območij in območja popisovanja, so naslednja:

čapljica *Ixobrychus minutus* – zadrževalnik Medvedce, Cerknško jezero

bela štoklja *Ciconia ciconia* – Mura, Dravinjska dolina

belka *Lagopus mutus* – Kamniško-Savinjske Alpe

ruševca *Tetrao tetrix* – Pohorje

kotorna *Alectoris graeca saxatilis* – Trnovski gozd, Nanos, JZ rob Snežniške planote

kosec *Crex crex* – Jovsi, Planja

mala tukalica *Porzana parva* – Cerknško jezero, zadrževalnik Medvedce

grahasta tukalica *Porzana porzana* – Cerknško jezero, zadrževalnik Medvedce

črna čigra *Chlidonias niger* – Cerknško jezero, reka Drava

mali skovik *Glaucidium passerinum* – Jelovica, Smrekovec, Pohorje, Trnovski gozd, Snežnik, Javorniki

koconogi čuk *Aegolius funereus* – Jelovica, Smrekovec, Pohorje, Trnovski gozd, Snežnik, Javorniki

kozača *Strix uralensis* – Jelovica, Smrekovec, Trnovski gozd, Javorniki

podhujka *Caprimulgus europaeus* – Banjšice, Kras, Goriška Brda, J rob Trnovskega gozda

srednji detel *Dendrocopos medius* – Dobrava

belohrbti detel *Dendrocopos leucotos* – Trnovski gozd

hribski škranec *Lullula arborea* – Banjšice, Goriška Brda

belovrati muhar *Ficedula albicollis* – Dobrava

črnočeli srakoper *Lanius minor* – Šentjernejsko polje

rjavi srakoper *Lanius collurio* – Dravinjska dolina, Bela Krajina

2.3.2. Metodologija popisov

Večina obravnavanih vrst ptic je takšnih, da njihovo popisovanje zahteva uporabo posebnih metod, prilagojenih njihovem načinu življenja. Za večino teh vrst klasične kvantitativne metode (BIBBY, BURGESS & HILL 1992) niso primerne.

S pomočjo točkovne metode, kakršno uporabljamo pri Novem ornitološkem atlasu Slovenije (prirejeno po GRELL 1998 in SZEP & GIBBONS 2000), smo deloma ocenili le populacijo hribskega škrjanca *Lullula arborea*.

Velik del naših popisov je predstavljal cenzus sov, pri katerem se uporablja metoda transekta s postanki v točkah, med seboj oddaljenimi vsaj 1 km. Priporočeno število točk na enem transektu je 13 ali več.

Teritorialne samce se popisuje s pomočjo predvajanja posnetka oglašanja, na podlagi znanega radija slišnosti pa se nato izračuna populacijsko gostoto (HOLMBERG 1979, VREZEC 2000, ZUBEROGOITIA & CAMPOS 1998).

Pri večini ostalih vrst smo uporabili metodo direktnega štetja teritorialnih samcev v času gnezditve. Čas cenusa je bil izbran v skladu z obdobjem največje aktivnosti posamezne vrste, tako glede na letni čas kot na del dneva. Na podlagi ugotovljenega števila parov na vzorčnih površinah, smo nato ocenili velikost populacije na celotnem raziskovanem območju ob upoštevanju površine primerne habitata. Specifične značilnosti posameznih vrst, ki jih je potrebno poznati pri popisovanju, najdemo v BIBBY, BURGESS & HILL (1992) in GILBERT, GIBSON & EVANS (1998).

Vse metode omogočajo le izdelavo približnih ocen, zato so le-te pri večini vrst podane v različno velikih intervalih. Natančno število je podano le pri lahko odkrивnih vrstah v primeru, da je bilo pregledano celotno območje.

2.3.3. Popisovalci

Pri popisih navedenih vrst so sodelovali naslednji popisovalci: Andrej Bibič, Luka Božič, Dominik Bombek, Damijan Denac, Andrej Figelj, Jernej Figelj, Špela Habič, Franc Janžekovič, Leon Kebe, Matjaž Kerček, Brane Koren, Jana Kus, Tomaž Mihelič, Hrvoje Oršanič, Borut Rubinič, Jakob Smole, Boštjan Surina, Borut Štumberger, Tomi Trilar, Peter Trontelj, Al Vrezec in Eva Vukelič.

Podatke so prispevali še naslednji sodelavci: Jure Gulič, Slavko Polak, Jože Svetličič in Miha Žnidaršič.

2.4 Redno pojavljajoče se vrste z Dodatka 1, ki so bile izpuščene kot kvalifikacijske vrste za opredeljevanje SPA območij, z navedenimi razlogi za njihovo izločitev

2.4.1. Naslednje vrste migratornih negnezdečih vrst ptic, v Sloveniji ne dosežajo 1% populacije Evropske unije, biogeografske populacije ali globalne selitvene populacije:

polarni slapnik *Gavia arctica*, kvakač *Nycticorax nycticorax*, velika bela čaplja *Egretta alba*, mala bela čaplja *Egretta garzetta*, rjava čaplja *Ardea purpurea*, beločela gos *Anser albifrons*, mali žagar *Mergus albellus*, rjavi lunj *Circus aeruginosus*, ribji orel *Pandion haliaetus*, togotnik *Philomachus pugnax* in belolična čigra *Chlidonias hybrida*

2.4.2. Naslednje vrste ptic gnezdiyo v Sloveniji v zelo majhnem številu ne eni oziroma več lokalitetah in ne dosežajo predlaganega nacionalnega populacijskega minimuma za opredeljevanje SPA območij (5 parov):

črni škarnik *Milvus migrans* (1 par, Sava)

belorepec *Haliaeetus albicilla* (1 par, Kočevsko-Kolpa)

mali orel *Hieraaetus pennatus* (natančen status ni znan, verjetna gnezdilka območij Kočevsko-Kolpa in Južni rob Trnovskega gozda)

mala čigra *Sterna albifrons* (2-3 pari, Sečoveljske soline)

zlatovranka *Coracias garrulus* (1-3 pari, Slovenske gorice)

2.4.3. Naslednji dve vrsti sta neredni gnezdilki na eni ali več lokalitetah, populaciji sta zelo majhni:

kostanjevka *Aythya nyroca* (1-5 parov, Cerkniško jezero)

sirijski detel *Dendrocopos syriacus* (5-10 parov, reka Drava, Prekmurje)

2.4.4. Naslednja vrsta se pojavlja v izvenzgnezditvenem obdobju na območju, ki nima vitalnega pomena oziroma vrsta najverjetneje ni odvisna od njegove ohranitve:

vranjek *Phalacrocorax aristotelis desmarestii* (max. 850 osebkov v poletnih mesecih prenočuje na gojišču školjk pri Debelem rtiču)

2.4.5. Status naslednje vrste ni poznan, na nekdanjih gnezdiščih v zadnjih letih ni bila potrjena.

Morebitna gnezdeča populacija v Sloveniji je zelo majhna:

tamariskovka *Acrocephalus melanopogon*

2.4.6. Naslednje vrste so v Sloveniji splošno razširjene, populacijske ocene so dokaj visoke, vendar je na podlagi obstoječih podatkov težko določiti najboljša območja. Za vse vrste velja, da so dobro pokrite s predlaganimi SPA območji, opredeljenimi za druge vrste.

gozdni jereb *Bonasa bonasia* (Natančna velikost populacije v Sloveniji ni poznana, vendar se vrsta v večjem številu pojavlja v šestih predlaganih SPA območjih: TNP, Kočevsko-Kolpa, Savinjsko-Peca, Snežnik-Pivka, Pohorje in Jelovica. Ocenjujemo, da so na ta način zajeta najboljša območja tudi za to vrsto.)

pivka *Picus canus* (Zelo enakomerno razširjena vrsta z relativno nizkimi populacijskimi gostotami in brez izrazito izstopajočih območij. Populacijska ocena za Slovenijo je zgolj približna, ocenjujemo pa, da predlagana SPA območja zajemajo vsaj 40-50 % nacionalne populacije.)

črna žolna *Dryocopus martius* (Velja podobno kot za prejšnjo vrsto, vendar je odstotek populacije zajete znotraj predlaganih SPA območij verjetno nekoliko manjši.)

triprsti detel *Picoides tridactylus* (Redkejša vrsta kot prejšnji dve, z nizkimi populacijskimi gostotami, vendar široko razširjena na območjih gozdov borealnega tipa nad 900 metri nadmorske višine, delež pokrite populacije znotraj predlaganih SPA območij je verjetno še nekoliko višji kot pri prejšnjih dveh vrstah.)

rjavi srakoper *Lanius collurio* (Splošno razširjena in pogosta vrsta, ki ima v Sloveniji pomemben delež celotne evropske populacije. Podatki o populacijskih gostotah in ocene velikosti populacij so znane le za nekaj območij v Sloveniji, izrazito izstopajočih večjih območij ni. Pokritost slovenske populacije znotraj predlaganih SPA območij je glede na obstoječe podatke 30-50 %, kar je verjetno nekoliko precenjeno. Velikost zajete populacije je več kot 10.000 parov, kar omogoča ob primernih ukrepah dolgoročno ohranitev vrste pri nas.)

2.5. Uporabljeni kriteriji

2.5.1. IBA kriteriji iz kategorije C

Pri opredeljevanju SPA območij v Sloveniji smo ugotovili, da predlagana območja izpolnjujejo naslednje kriterije iz te kategorije: C1, C2, C4 in C6. Kar osem območij se uvršča med SPA-je s kriterijem C1 (Ljubljansko barje, Cerkniško jezero, Kobariški stol-Planja, Dolina Reke, Porečje Nanoščice, Planinsko polje, Snežnik-Pivka in Dobrava-Jovsi). Vsa ta območja vsebujejo pomembne populacije globalno ogroženega kosca. Kriterij C2 dosega pri nas Sečoveljske soline, z več kot 1% globalne selitvene poti črnoglavega galeba *Larus melanocephalus*. Sem spadata tudi dve veliki gozdnati območji (Snežnik-Pivka in Kočevsko-Kolpa), ki obe premoreta več kot 1% evropske populacije kozače – naše najpomembnejše vrste, glede na delež evropske populacije, gnezdeče v Sloveniji. Na območju reke Drava redno prezimuje več kot 20.000 vodnih ptic, ki s tem izpolnjuje kriterij C4. Ta je tudi identičen kategoriji 5 kriterijev za opredeljevanje mokrišč mednarodnega pomena – Ramsarskih območij. Prav vsa izmed predlaganih SPA območij, z izjemo Planinskega polja (22 območij), pa izpolnjujejo kriterij C6, se pravi, da so za vsaj eno izmed kvalifikacijskih vrst ena izmed petih najpomembnejših lokalitet v Evropski regiji.

V to kategorijo sodijo nekako tudi vrste Evropske naravovarstvene pozornosti kategorij 2 in 3 (SPEC 2 in 3), ki so hkrati tudi migratorne. Dejansko te ne sodijo v nobenega od sedmih navedenih kriterijev, ima pa njihova vključitev med kvalifikacijske vrste podlago v besedilu Direktive. Pri tem pridejo v poštev vrste, pri katerih je bil v zadnjih letih po Evropi zabeležen močan upad, ali pa so naravno redke. Te vrste so pri nas veliki skovik *Otus scops*, prepelica *Coturnix coturnix* in slegur *Monticola saxatilis*.

2.5.2. Določitev minimalnih populacijskih vrednosti za opredeljevanje SPA območij.

Minimalne velikosti populacij za uporabo kategorij C1-5 so mednarodno standardizirane, kjer je potrebno so tudi vrstno specifične. Te vrednosti so za globalno ogrožene vrste enake kot pri uporabi IBA kriterija A1, pri večini migratornih vrst (ki nimajo identificiranih stalnih selitvenih poti), pa mora biti ta vrednost vsaj 1% populacije EU.

Pri aplikaciji kriterija C6 BirdLife International svetuje uvedbo minimalnih nacionalnih vrednosti, ki pa niso uradno določene. Priporočene vrednosti so minimalno 2-5 parov pri večjih vrstah (npr. ujede, sove, pobrežniki, detli) ter 15-20 parov pri manjših (pevci). Te mejne vrednosti naj bi se uvedle zaradi biološke racionalizacije, niso pa pri vseh državah članicah EU povsem enotne. Na tak način se izognemo opredelitvi SPA območij za zelo nizko število gnezdečih parov določene vrste, kar bi teoretično sicer bilo možno, vendar z biološkega vidika nesmiselno. V Sloveniji smo tako s spiska kvalifikacijskih vrst izločili pet vrst ptic z Dodatka 1, ki so navedene pod točko 2.4.2. Izjemo od teh priporočil smo napravili v primeru dveh na nacionalnem nivoju zelo redkih in ogroženih vrst (mali klinkač *Aquila pomarina* in črnočeli srakoper *Lanius minor*). Za razlago dodatnega kriterija, minimalno 5% nacionalne populacije glejte naslednjo točko.

2.5.3. Opredelevitev obsega območij

Območje predlagano kot SPA mora izpolnjevati naslednja dva kriterija (OSIECK 1999):

- V smislu ornitološkega pomena ali/in pomena tam prisotnih habitatov se mora ločiti od okolice ter imeti določljive in v naravi prepoznavne meje
- Mora biti samo po sebi ali skupaj z drugimi območji samozadostno in izpolnjevati vse zahteve za ohranitev vitalnih populacij ciljnih vrst ptic v obdobju njihove prisotnosti

Poleg tega je lahko kot SPA predlagano že obstoječe ali potencialno zaščiteno območje, v kolikor izpolnjuje gornji zahtevi. Tej postavki smo pri nas sledili s predlaganjem Triglavskega narodnega parka, ki s svojo velikostjo in zastopanostjo ustreznih habitatov zagotavlja ugodne življenjske razmere vsem kvalifikacijskim vrstam z Dodatka 1. Območje TNP-ja smo na nekaterih delih razširili na bližnje stene v katerih se nahajajo gnezda planinskega orla *Aquila chrysaetos*. Ocenjujemo, da smo na ta način optimalno pokrili populacijo te vrste na omenjenem območju. V splošnem se SPA območja opredeljuje neodvisno od zaščitene območij, saj je njihov osnovni namen zagotoviti kvalifikacijskim vrstam ustrezno varstvo. Sedanja obstoječa zaščitena območja so bila praviloma ustanovljena z drugačnimi nameni, tako da varstvenih zahtev teh vrst ne izpolnjujejo oziroma jih izpolnjujejo le delno.

K prvi točki je treba dodati, da opredelitev območja obsega razširjenost in ekološke zahteve vrst, ki na njem dosejajo predlagane kriterije. Eno SPA območje lahko obsega več habitatnih tipov (pri uporabi tega pojma je mišljena groba delitev na habitate kot so vlažni in suhi travniki, iglast in listopadni gozd ipd.) le v naslednjih primerih:

- Ena kvalifikacijska vrsta uporablja več različnih habitatov (različni habitati npr. za gnezdenje in prehranjevanje)
- Vsak habitat ima najmanj eno svojo kvalifikacijsko vrsto

V večini predlaganih SPA območij pri nas se pojavlja več tipov habitatov, razmeroma enotni so nekateri gozdni SPA-ji in travniška območja, pomembna zaradi gnezdečih populacij kosca.

V praksi se znotraj večjih območij skoraj vedno pojavljajo tudi manjši predeli za kvalifikacijske vrste neprimernih površin (npr. naselja, pozidane površine, nasadi in čistine v sicer gozdnatih območjih itd.), ki pa se zaradi ohranjanja celovitosti območja ne morejo vselej izključiti. V takšnih primerih varstveni ukrepi za ohranjanje kvalifikacijskih vrst na teh predelih ne veljajo, če ti nimajo vpliva na njihovo ohranitev.

2.5.4. Določanje mej

Pri opredeljevanju območij smo skušali čimbolj slediti dobro vidnim strukturam v naravi, kot so ceste, gozdni robovi, vodotoki, robovi dolin in planot, grebeni in podobno. Znotraj sklenjenih gozdnih površin potekajo meje območij po mejah gozdarskih oddelkov in odsekov. Zaradi transparentnosti meja predlaganih SPA območij smo dosledno sledili zgornjim postavkam. Od tega pravila odstopajo le krajši odseki (največ nekaj sto metrov) meja nekaterih območij. Zaradi tega smo ponekod zajeli tudi manjše dele območij s habitatom, ki ga sicer kvalifikacijske vrste ne uporabljajo. V teh primerih veljajo varstveni ukrepi samo za habitate ciljnih vrst. Takšen primer je SPA Ostenja Posavskega hribovja, namenjen varstvu sokola selca in njegovega gnezdilnega habitata (skalnatih sten). Tukaj so vključeni tudi deli z gozdom, ki za to vrsto nimajo posebnega pomena.

Zgoraj opisani principi opredeljevanja SPA območij se dobro obnesejo predvsem v pretežno močno fragmentirani pokrajini, kakršna prevladuje v velikem delu držav članic EU. Precej težji je dosleden prenos teh kriterijev na države z zelo velikimi območji ali celo regijami relativno dobro ohranjenega habitata določenih vrst. Takšen primer so pri nas obsežni jelovo-bukovi gozdovi, ki prekrivajo velike predele južne in jugozahodne Slovenije. Tukaj smo poskušali iz obstoječih podatkov in z novimi popisi poiskati območja z višjimi gostotami kvalifikacijskih vrst (to so tukaj predvsem različne vrste sov), med katerimi so nekatere sicer dokaj splošno razširjene. Območje smo nato opredelili na podlagi teh podatkov in upoštevanju pokrajinske/geografske razločnosti območja. Ocenjujemo, da nam je to dobro uspelo predvsem na podlagi kozače *Strix uralensis*, za katero smo opredelili dve večji izstopajoči območji. Predvsem opredeljevanje območij za takšne vrste, je bilo glavni razlog za vpeljavo dodatnega kriterija, da mora vsako opredeljeno SPA območje vsebovati najmanj 5% nacionalne populacije katerekoli kvalifikacijske vrste. S tem smo se izognili opredelitvi velikega števila območij za nekatere relativno pogoste vrste, pri čemer pa bila nekatera območja (pri kozači na primer 3., 4. in 5.) relativno nepomembna v primerjavi z najpomembnejšimi.

Pomembno je, da se pri opredeljevanju SPA območij upoštevajo samo ornitološki kriteriji. Sodni primer Evropskega sodišča proti Nizozemski je pokazal, da različni socio-ekonomski in drugi dejavniki v tej fazi projekta ne morejo biti vključeni.

3 REZULTATI

3.1. Pregled razširjenosti vseh redno pojavljajočih se vrst z Dodatka 1 v Sloveniji (dopolnjene rastrske karte iz Ornitološkega atlasa Slovenije)

(glej prilogo 1)

3.2. Seznam vrst ptic, za katere se opredeljujejo SPA območja (kvalifikacijske vrste)

Po upoštevanju vseh zgoraj navedenih korakov, obsega seznam 43 kvalifikacijskih vrst ptic.

3.2.1. Vrste z Dodatka 1 Direktive o ohranjanju prostoživečih vrst ptic

čapljica *Ixobrychus minutus*
bela štorclja *Ciconia ciconia*
črna štorclja *Ciconia nigra*
beloglavi jastreb *Gyps fulvus*
sršenar *Pernis apivorus*
mali klinkač *Aquila pomarina*
planinski orel *Aquila chrysaetos*
kačar *Circaetus gallicus*
pepelasti lunj *Circus cyaneus*
južna postovka *Falco naumanni*
sokol selec *Falco peregrinus*
belka *Lagopus mutus*
divji petelin *Tetrao urogallus*
ruševac *Tetrao tetrix*
kotorna *Alectoris graeca saxatilis*
kosec *Crex crex*
grahasta tukalica *Porzana porzana*
mala tukalica *Porzana parva*
beločeli deževnik *Charadrius alexandrinus*
polojnik *Himantopus himantopus*
močvirski martinec *Tringa glareola*
črnoglavi galeb *Larus melanocephalus*
mali galeb *Larus minutus*
navadna čigra *Sterna hirundo*
črna čigra *Chlidonias niger*
velika uharica *Bubo bubo*
kozača *Strix uralensis*
koconogi čuk *Aegolius funereus*
mali skovik *Glaucidium passerinum*
podhujka *Caprimulgus europaeus*
vodomec *Alcedo atthis*
srednji detel *Dendrocopos medius*
belohrbti detel *Dendrocopos leucotos*
hribski škrjanec *Lullula arborea*
rjava cipa *Anthus campestris*
pisana penica *Sylvia nisoria*
mali muhar *Ficedula parva*
belovrati muhar *Ficedula albicollis*
črnočeli srakoper *Lanius minor*
vrtni strnad *Emberiza hortulana*

3.2.2. *Ostale vrste (razlaga pod točko 2.5.1.)*

prepelica *Coturnix coturnix*

veliki skovik *Otus scops*

slegur *Monticola saxatilis*

3.3 Seznam kvalifikacijskih vrst z Dodatka 1 s pregledom najpomembnejših območij in velikostmi populacij

(glej prilogo 2)

4 PREGLED PREDLAGANIH SPA OBMOČIJ

4.1 TRIGLAVSKI NARODNI PARK

Površina: 83620 ha

Kriteriji: A3, B2, B3, C6

Kvalifikacijske vrste:

planinski orel *Aquila chrysaetos* 10-12
beloglavi jastreb *Gyps fulvus* max. 15 os.(selitev)
belka *Lagopus mutus* 100-300
ruševac *Tetrao tetrix* 300-1000
divji petelin *Tetrao urogallus* 100-300
kotorna *Alectoris graeca* 50-100
koconogi čuk *Aegolius funereus* 30-100
mali muhar *Ficedula parva* 30-100
slegur *Monticola saxatilis* 30-100

Ostale vrste z Dodatka 1:

sršenar *Pernis apivorus*, kačar *Circaetus gallicus*, sokol selec *Falco peregrinus*, gozdni jereb *Bonasa bonasia*, kosec *Crex crex*, mali skovik *Glaucidium passerinum*, kozača *Strix uralensis*, vodomec *Alcedo atthis*, pivka *Picus canus*, črna žolna *Dryocopus martius*, triprsti detel *Picoides tridactylus*, belohrbti detel *Dendrocopos leucotos*, hribski škrjanec *Lullula arborea*, belovrati muhar *Ficedula albicollis*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.2. POREČJE NANOŠČICE

Površina: 1900 ha

Kriteriji: A1, C1, C6

Kvalifikacijske vrste:

kosec *Crex crex* 30-40

Ostale vrste z Dodatka 1:

bela štorclja *Ciconia ciconia*, kosec *Crex crex*, podhujka *Caprimulgus europaeus*, vodomec *Alcedo atthis*, pivka *Picus canus*, hribski škrjanec *Lullula arborea*, pisana penica *Sylvia nisoria*, rjavi srakoper *Lanius collurio*, črnočeli srakoper *Lanius minor*

4.3. KRAS

Površina: 61270 ha

Kriteriji: B2, B3, C6

Kvalifikacijske vrste:

kačar *Circaetus gallicus* 5-7
podhujka *Caprimulgus europaeus* 500-800
velika uharica *Bubo bubo* 10-15
hribski škrjanec *Lullula arborea* 1500-2000
rjava cipa *Anthus campestris* 20-30
pisana penica *Sylvia nisoria* 300-400
vrtni strnad *Emberiza hortulana* 500-800
veliki skovik *Otus scops* 300-600

Ostale vrste z Dodatka 1:

sršenar *Pernis apivorus*, sokol selec *Falco peregrinus*, kotorna *Alectoris graeca*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.4. SEČOVELJSKE SOLINE

Površina: 1300 ha

Kriteriji: A4i, B1i, C2, C6

Kvalifikacijske vrste:

beločeli deževnik *Charadrius alexandrinus* 10-26
polojnik *Himantopus himantopus* 5-32
črnoglavi galeb *Larus melanocephalus* max. 650 os. (na selitvi)
navadna čigra *Sterna hirundo* 40-50

Ostale vrste z Dodatka 1:

velika bela čaplja *Egretta alba* (prezimovanje), mala čigra *Sterna albifrons* (2-3 pari), vodomec *Alcedo atthis* (prezimovanje), rjava cipa *Anthus campestris* (3-5 parov)

4.5 DOLINA REKE

Površina: 1870 ha

Kriteriji: A1, C1, C6

Kvalifikacijske vrste:

kosec *Crex crex* 30-61

Ostale vrste z Dodatka 1:

čapljica *Ixobrychus minutus*, grahasta tukalica *Porzana porzana*, podhujka *Caprimulgus europaeus*, vodomec *Alcedo atthis*, pivka *Picus canus*, pisana penica *Sylvia nisoria*, rjavi srakoper *Lanius collurio*, črnočeli srakoper *Lanius minor*

4.6 LJUBLJANSKO BARJE

Površina: 13600 ha

Kriteriji: A1, B2, B3, C1, C6

Kvalifikacijske vrste:

pepelasti lunj *Circus cyaneus* 30-50 (prezimovanje)

kosec *Crex crex* 245

pisana penica *Sylvia nisoria* 110-160

prepelica *Coturnix coturnix* 400-800

Ostale vrste z Dodatka 1:

čapljica *Ixobrychus minutus*, bela štorclja *Ciconia ciconia*, črna štorclja *Ciconia nigra*, sršenar *Pernis apivorus*, vodomec *Alcedo atthis*, pivka *Picus canus*, črna štorclja *Dryocopus martius*, rjavi srakoper *Lanius collurio*, črnočeli srakoper *Lanius minor*

4.7 PLANINSKO POLJE

Površina: 1170 ha

Kriteriji: A1, C1

Kvalifikacijske vrste:

kosec *Crex crex* 29-31

Ostale vrste z Dodatka 1:

vodomec *Alcedo atthis*, pivka *Picus canus*, pisana penica *Sylvia nisoria*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.8 CERKNIŠKO JEZERO

Površina: 3700 ha

Kriteriji: A1, C1, C6

Kvalifikacijske vrste:

kosec *Crex crex* 60-100

grahasta tukalica *Porzana porzana* 20-50

mala tukalica *Porzana parva* 10-20

prepelica *Coturnix coturnix* 50-52

Ostale vrste z Dodatka 1:

bobnarica *Botaurus stellaris*, čapljica *Ixobrychus minutus*, kostanjevka *Aythya nyroca* (1-5 parov), sršenar *Pernis apivorus*, belorepec *Haliaeetus albicilla*, kačar *Circaetus gallicus*, pisana penica *Sylvia nisoria*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.9 KRAKOVSKI GOZD – ŠENTJERNEJSKO POLJE

Površina: 11790 ha

Kriteriji: B2, B3, C6

Kvalifikacijske vrste:

mali klinkač *Aquila pomarina* 2-4

južna postovka *Falco naumanni* max. 10 os. (na selitvi)

srednji detel *Dendrocopos medius* 200-350

belovrati muhar *Ficedula albicollis* 800-1000

črnočeli srakoper *Lanius minor* 7-15

Ostale vrste z Dodatka 1:

bela štoklja *Ciconia ciconia*, črna štoklja *Ciconia nigra* (2-4 pari), sršenar *Pernis apivorus*, mala tukalica *Porzana parva*, kosec *Crex crex*, kozača *Strix uralensis*, pivka *Picus canus*, črna žolna *Dryocopus martius*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.10 KOČEVSKO-KOLPA

Površina: 100980 ha

Kriteriji: B2, B3, C2, C6

Kvalifikacijske vrste:

kozača *Strix uralensis* 150-170

koconogi čuk *Aegolius funereus* 50-80

mali skovik *Glaucidium passerinum* 20-30

belohrbti detel *Dendrocopos leucotos* 10-15

mali muhar *Ficedula parva* 20-50

Ostale vrste z Dodatka 1:

sršenar *Pernis apivorus*, belorepec *Haliaeetus albicilla*, kačar *Circaetus gallicus*, planinski orel *Aquila chrysaetos*, mali orel *Hieraetus pennatus*, sokol selec *Falco peregrinus*, divji petelin *Tetrao urogallus* (21 rastišč), gozdni jereb *Bonasa bonasia*, kosec *Crex crex*, velika uharica *Bubo bubo*, mali skovik *Glaucidium passerinum*, podhujka *Caprimulgus europaeus*, vodomec *Alcedo atthis*, črna žolna *Dryocopus martius*, srednji detel *Dendrocopos medius*, triprsti detel *Picoides tridactylus*, pisana penica *Sylvia nisoria*, belovrati muhar *Ficedula albicollis*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.11 REKA DRAVA

Površina: 11270 ha

Kriteriji: A4i, B1i, B2, B3, C4, C6

Kvalifikacijske vrste:

sršenar *Pernis apivorus* 28-35

mali galeb *Larus minutus* max. 560 os. (na selitvi)

navadna čigra *Sterna hirundo* 80-150

črna čigra *Chlidonias niger* max. 10000 os. (selitvi)

vodomec *Alcedo atthis* 20-30

belovrati muhar *Ficedula albicollis* 300-420

pisana penica *Sylvia nisoria* 40-50

Na območju se redno pojavlja 20.000 osebkov migratornih vodnih ptic (C4).

Ostale vrste z Dodatka 1:

čaplica *Ixobrychus minutus*, velika bela čaplja *Egretta alba* (80-120, prezimovanje), bela štorclja *Ciconia ciconia*, črna štorclja *Ciconia nigra* (4-5 parov), belorepec *Haliaeetus albicilla*, polojnik *Himantopus himantopus*, grahasta tukalica *Porzana porzana*, mala tukalica *Porzana parva*, močvirski martinec *Tringa glareola* (max. 1200, selitev), pivka *Picus canus*, sirijski detel *Dendrocopos syriacus*, srednji detel *Dendrocopos medius*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.12 REKA MURA

Površina: 13970 ha

Kriteriji: B2, B3, C6

Kvalifikacijske vrste:

čaplica *Ixobrychus minutus* 20-40

črna štorclja *Ciconia nigra* 5-7

bela štorclja *Ciconia ciconia* 37-40

sršenar *Pernis apivorus* 60-100

grahasta tukalica *Porzana porzana* 20-50

mala tukalica *Porzana parva* 10-20

vodomec *Alcedo atthis* 60-100

srednji detel *Dendrocopos medius* 300-400

belovrati muhar *Ficedula albicollis* 900-1000

pisana penica *Sylvia nisoria* 50-80

prepelica *Coturnix coturnix* 100-200

Ostale vrste z Dodatka 1:

kosec *Crex crex*, pivka *Picus canus*, črna žolna *Dryocopus martius*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.13 GORIČKO

Površina: 46670 ha

Kriteriji: B2, B3, C6

Kvalifikacijske vrste:

hribski škrjanec *Lullula arborea* 180-240

prepelica *Coturnix coturnix* 350-400

veliki skovik *Otus scops* 210-250

Ostale vrste z Dodatka 1:

bela štorclja *Ciconia ciconia*, črna štorclja *Ciconia nigra* (2 para), sršenar *Pernis apivorus*, pivka *Picus canus*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.14 DRAVINJSKA DOLINA

Površina: 2330 ha

Kriteriji: C6

Kvalifikacijske vrste:

bela štorclja *Ciconia ciconia* 18

vodomec *Alcedo atthis* 20-30

Ostale vrste z Dodatka 1:

sršenar *Pernis apivorus*, kosec *Crex crex* (1-3 pari), srednji detel *Dendrocopos medius*, pivka *Picus canus*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.15 DOBRAVA - JOVSI

Površina: 2200 ha

Kriteriji: C1, C6

Kvalifikacijske vrste:

kosec *Crex crex* 17

srednji detel *Dendrocopos medius* 30-40

Ostale vrste z Dodatka 1:

bela štorclja *Ciconia ciconia*, črna štorclja *Ciconia nigra* (1 par), kozača *Strix uralensis*, pivka *Picus canus*, zlatovranka *Coracias garrulus* (1 par, Ex.), belovrati muhar *Ficedula albicollis*, rjavi srakoper *Lanius collurio*, črnočeli srakoper *Lanius minor* (2-3 pari)

4.16 JUŽNI ROB TRNOVSKEGA GOZDA IN NANOS

Površina: 13060 ha

Kriteriji: C6

Kvalifikacijske vrste:

beloglavi jastreb *Gyps fulvus* max. 15 os. (poletni gost)

kačar *Circaetus gallicus* 3-4

sokol selec *Falco peregrinus* 6-8

kotorna *Alectoris graeca* 20-40

velika uharica *Bubo bubo* 5-8

podhujka *Caprimulgus europaeus* 50-100

hribski škrjanec *Lullula arborea* 200-300

slegur *Monticola saxatilis* 40-50

Ostale vrste z Dodatka 1:

sršenar *Pernis apivorus*, planinski orel *Aquila chrysaetos* (3-4 pari), kosec *Crex crex*, rjavi srakoper *Lanius collurio*, vrtni strnad *Emberiza hortulana*

4.17 BANJŠICE

Površina: 3170 ha

Kriteriji: C6

Kvalifikacijske vrste:

podhujka *Caprimulgus europaeus* 50-80

hribski škrjanec *Lullula arborea* 150-250

Ostale vrste z Dodatka 1:

sršenar *Pernis apivorus*, kosec *Crex crex* (3 pari), pivka *Picus canus*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.18 KOBARIŠKI STOL - PLANJA

Površina: 1510 ha

Kriteriji: C1, C6

Kvalifikacijske vrste:

kotorna *Alectoris graeca* 15-20

kosec *Crex crex* 50-60

slegur *Monticola saxatilis* 15-20

Ostale vrste z Dodatka 1:

beloglavi jastreb *Gyps fulvus* (poletni gost), sršenar *Pernis apivorus*, pivka *Picus canus*, hribski škrjanec *Lullula arborea*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.19 VZHODNI DEL KAMNIŠKO – SAVINJSKIH ALP IN KARAVANK

Površina: 22860 ha

Kriteriji: C6

Kvalifikacijske vrste:

belka *Lagopus mutus* 40-70
rušavec *Tetrao tetrix* 110-140
divji petelin *Tetrao urogallus* 61 rastišč
mali skovik *Glaucidium passerinum* 50-70
koconogi čuk *Aegolius funereus* 35-55

Ostale vrste z Dodatka 1:

planinski orel *Aquila chrysaetos* (4-5 parov), sokol selec *Falco peregrinus* (4-5 parov), gozdni jereb *Bonasa bonasia*, velika uharica *Bubo bubo*, kozača *Strix uralensis* (7 parov), triprsti detel *Picoides tridactylus*, pivka *Picus canus*, črna žolna *Dryocopus martius*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.20 SNEŽNIK - PIVKA

Površina: 54510 ha

Kriteriji: C1, C2, C6

Kvalifikacijske vrste:

kotorna *Alectoris graeca* 10-20
kosec *Crex crex* 17-25
podhujka *Caprimulgus europaeus* 100-200
kozača *Strix uralensis* 140-200
koconogi čuk *Aegolius funereus* 40-70
hribski škrjanec *Lullula arborea* 200-300
pisana penica *Sylvia nisoria* 50-100
slegur *Monticola saxatilis* 40-50

Ostale vrste z Dodatka 1:

črna štoklja *Ciconia nigra*, belorepec *Haliaetus albicilla* (1 par), sršenar *Pernis apivorus*, beloglavi jastreb *Gyps fulvus* (poletni gost), planinski orel *Aquila chrysaetos*, kačar *Circaetus gallicus* (2-3 pari), sokol selec *Falco peregrinus*, divji petelin *Tetrao urogallus*, gozdni jereb *Bonasa bonasia*, triprsti detel *Picoides tridactylus*, pivka *Picus canus*, črna žolna *Dryocopus martius*, velika uharica *Bubo bubo*, mali skovik *Glaucidium passerinum*, rjava cipa *Anthus campestris* (5-10 parov), rjavi srakoper *Lanius collurio*, vrtni strnad *Emberiza hortulana*

4.21 POHORJE

Površina: 19410 ha

Kriteriji: C6

Kvalifikacijske vrste:

rušavec *Tetrao tetrrix* 10-20

mali skovik *Glaucidium passerinum* 30-50

koconogi čuk *Aegolius funereus* 30-70

Ostale vrste z Dodatka 1:

bela štokrlja *Ciconia ciconia* (1 par), črna štokrlja *Ciconia nigra* (1-2 para), sršenar *Pernis apivorus*, divji petelin *Tetrao urogallus* (17 rastišč), gozdni jereb *Bonasa bonasia*, triprsti detel *Picoides tridactylus*, pivka *Picus canus*, črna žolna *Dryocopus martius*, belovrati muhar *Ficedula albicollis*, rjavi srakoper *Lanius collurio*

4.22 JELOVICA

Površina: 9930 ha

Kriteriji: C6

Kvalifikacijske vrste:

divji petelin *Tetrao urogallus* 34 rastišč

mali skovik *Glaucidium passerinum* 15-20

Ostale vrste z Dodatka 1:

gozdni jereb *Bonasa bonasia*, triprsti detel *Picoides tridactylus*, pivka *Picus canus*, črna žolna *Dryocopus martius*, kozača *Strix uralensis* (15-20 parov), koconogi čuk *Aegolius funereus* (10-15 parov)

4.23 OSTENJA POSAVSKEGA HRIBOVJA

Površina: 6840 ha

Kriteriji: C6

Kvalifikacijske vrste:

sokol selec *Falco peregrinus* 10-12

Ostale vrste z Dodatka 1:

planinski orel *Aquila chrysaetos* (1 par)

5 OKVIRNI VARSTVENI REŽIM NA POSAMEZNIH OBMOČJIH ZA OHRANJANJE POPULACIJ VRST Z DODATKA 1 IN VPLIVNA OBMOČJA

Predlagani varstveni ukrepi so zgolj okvirni in se nanašajo predvsem na tiste vrste z Dodatka 1, na podlagi katerih je bilo območje uvrščeno med SPA območja (kvalifikacijske vrste). Ti ukrepi bi ob ustreznem izvajanju omogočali dolgoročno preživetje ciljnih vrst in ohranili njihove populacije stabilne. Predvidevamo, da bi v primeru nekaterih vrst zaustavili ali vsaj omilili negativne trende, ki smo jih pri teh vrstah zaznali v zadnjem času. Pri predlogih varstvenih ukrepov so upoštevane tudi druge vrste z Dodatka 1, kadar se na območjih pojavljajo v večjem številu in so takšni ukrepi smiselni. Podobno velja tudi za vrste z Rdečega seznama ogroženih ptic gnezdilk Slovenije (BRAČKO in sod. 1994). Pri vsakem navedenem ukrepu so dodane ciljne vrste, razen pri splošnih ukrepih, ki veljajo za vse. Pomembna vloga pri izvajanju varstvenih ukrepov mora biti v bodoče namenjena tudi rednim monitoringom določenih vrst ptic na predlaganih SPA območjih. Akcijski načrt monitoringov pri DOPPS-u šele pripravljamo, predvidoma pa se bodo začeli že naslednjo sezono. V okviru SPA-jev bodo verjetno zajeli večino kvalifikacijskih vrst, ostale pomembnejše vrste z Dodatka 1 in tudi splošno razširjene vrste ptic, ki so dobri pokazatelji sprememb v okolju.

5.1 TRIGLAVSKI NARODNI PARK

- znižati intenziteto gospodarjenja z gozdom – puščanje večjega števila odmrlih dreves in mrtvega lesa (koconogi čuk, mali muhar, belohrbti detel, tripusti detel, kozača, mali skovik)
- večje število gozdnih oddelkov popolnoma izvzeti iz gospodarjenja (ugodno za vse zgoraj naštete vrste, še posebej belohrbtega detla)
- gozdarske dejavnosti naj se izvajajo izven časa gnezditve kvalifikacijskih vrst, še posebej v bližini rastišč divjega petelina
- vožnja po gozdnih cestah naj bo dovoljena samo gozdarskim delavcem – namestitvev zaklenjenih zapornic na odcepkih teh cest (ugodno za večino vrst, posebej pomembno za divjega petelina)
- vzpodbujanje ekstenzivnega pašništva, zlasti drobnico, še posebej na južnem delu parka (ključnega pomena za kotorno in slegurja)
- omejitev masovnega turizma na najpomembnejših delih parka
- prepoved vseh oblik zračnih športov na območju parka (zelo pomembno za vse vrste ujed, še posebej za planinskega orla in beloglavega jastreba)
- prepoved plezanja v bližini gnezd planinskega orla in sokola selca, omejitev tega športa na določena območja

5.2 POREČJE NANOŠČICE

- ohranjati obstoječo površino travnikov
- na večini potencialnih prebivališčih kosca zagotoviti pozno košnjo travnikov
- preprečevanje izsuševanja travnikov, melioracijskih del in urejanja vodotokov
- zagotoviti ekstenzivno kmetovanje na travnikih z uvajanjem ustreznih kmetijsko-okoljskih ukrepov
- ohraniti razmerje med travniki in njivami oziroma ga povečati v korist travnikov ob pomoči kmetijsko-okoljskih ukrepov
- preprečevanje širjenja intenzivne reje govedi in povečevanja površin za pridelavo krme
- preprečevanje spreminjanja travnikov v njive
- ureditev problematike odvajanja gnojevke s farm

Vplivno območje:

- celotno porečje, vsi pritoki Nanoščice z izviro izven območja SPA
- odsek avtoceste med Zalogom in Hruševjem

5.3 KRAS

- ohranjati obstoječo površino travnikov
- ustaviti nadaljnje pogozdovanje (tudi po požarih) in zaraščanje Krasa
- nasade črnega bora postopno nadomestiti z avtohtonimi gozdovi listopadnih vrst dreves (veliki skovik, smrdokavra)
- vzpodbujanje košnje in ekstenzivnega pašništva (kotorna, rjava cipa, vrtni strnad)
- ohranjanje določenega obsega grmovnatih in drugih zgodnejših sukcesijskih faz (hribski škrjanec, pisana penica, vrtni strnad)
- ohranjanje tradicionalne mozaične pokrajine v okolici naselij (veliki skovik, hribski škrjanec)
- prepoved plezanja v bližini gnezd velike uharice in omejitev te aktivnosti na drugih potencialnih gnezdiščih – letna časovna omejitev plezanja
- izogibati se nadaljnjemu širjenju prometnega omrežja – predvsem gradnji cest in železnic višjega ranga
- prepoved gradnje objektov z velikim negativnim vplivom na okolje (letališča, avtomobilsko dirkališče)

5.4 SEČOVELJSKE SOLINE

- omejitev rekreacijskih in turističnih aktivnosti na določene dele – prepoved zadrževanja na nasipih, ki ležijo ob gnezdiščih ciljnih vrst (polojnik, beločeli deževnik, navadna čigra)
- prepoved vožnje s kolesi in motornimi kolesi po vseh nasipih
- prepoved nizkih preletov letal nad območjem solin
- prepoved sprehajanja psov brez povodca
- prepoved hoje po notranjosti solinskih bazenov
- premestitev muzeja solinarstva in informacijskega centra iz osrčja solin na obrobje
- namestitev informacijskih tabel z natančno obrazložitvijo varstvenega režima

5.5 DOLINA REKE

- na večini potencialnih prebivališčih kosca zagotoviti pozno košnjo travnikov
- ohraniti razmerje med travniki in njivami oziroma ga povečati v korist travnikov ob pomoči kmetijsko-okoljskih ukrepov
- prepoved požiganja travnikov in grmovne vegetacije v spomladanskem in poletnem obdobju
- ustavitev regulacijskih del na naravni strugi Reke

Vplivno območje:

- celotno porečje Reke z vsemi pritoki z izviro izven območja SPA
- naselje Ilirska Bistrica

5.6 LJUBLJANSKO BARJE

- ohranjati obstoječo površino travnikov
- na večini potencialnih prebivališčih kosca zagotoviti pozno košnjo travnikov
- preprečevanje izsuševanja travnikov, melioracijskih del in urejanja vodotokov
- vzpodbujanje ekstenzivnega kmetovanja na travnikih s pomočjo kmetijsko – okoljskih ukrepov
- ohraniti razmerje med travniki in njivami oziroma ga povečati v korist travnikov ob pomoči kmetijsko-okoljskih ukrepov
- omejevati nadaljnje širjenje njivskih površin

- omejiti nadaljnje širjenje urbanizacije, vključno s širitvijo osrednjega ljubljanskega smetišča
- odstranitev črnih gradenj
- prepoved izvajanja vodnogospodarskih in melioracijskih ukrepov, ki nižajo raven talne vode
- prepoved gradnje objektov z velikim negativnim vplivom na okolje (športno letališče, teniško igrišče, pristajališče za balone ipd.)
- omejitev oziroma prepoved dejavnosti z velikim negativnim vplivom na okolje
- omejiti rekreacijske dejavnosti na najpomembnejših predelih
- prepoved sprehajanja psov brez povodca

Vplivno območje:

- porečje Ljubljani z vsemi pritoki, ki izvirajo izven območja SPA
- mesti Ljubljana in Vrhnika
- avtocestni odsek med Rudnikom in Verdom

5.7 PLANINSKO POLJE

- ohranjati obstoječo površino travnikov
- na večini potencialnih prebivališč kosca zagotoviti pozno košnjo travnikov
- preprečevanje izsuševanja travnikov, melioracijskih del in urejanja vodotokov
- vzpodbujanje ekstenzivnega kmetovanja na travnikih s pomočjo kmetijsko – okoljskih ukrepov
- prepoved požiganja travnikov in grmovne vegetacije v spomladanskem in poletnem obdobju
- ustaviti širjenje črnih gradenj na obrobju polja
- rekreacijske dejavnosti omejiti na urejene poti
- prepoved izvajanja dejavnosti z velikim negativnim vplivom na okolje (npr. spuščanje motornih modelov letal)
- prepoved sprehajanja psov brez povodca

Vplivno območje:

- jamski sistem Pivke gorvodno od območja SPA

5.8 CERKNIŠKO JEZERO

- ohranjati obstoječo površino travnikov
- na večini potencialnih prebivališčih kosca zagotoviti pozno košnjo travnikov
- preprečevanje izsuševanja travnikov, melioracijskih del in urejanja vodotokov
- vzpodbujanje ekstenzivnega kmetovanja na travnikih s pomočjo kmetijsko – okoljskih ukrepov
- ohraniti razmerje med travniki in njivami oziroma ga povečati v korist travnikov ob pomoči kmetijsko-okoljskih ukrepov
- prepoved požiganja travnikov in grmovne vegetacije v spomladanskem in poletnem obdobju
- prepoved izvajanja vseh vrst vodnih športov v gnezditvenem obdobju
- rekreacijske dejavnosti omejiti na urejene poti oziroma za to določena mesta (npr. kampiranje)
- omejitev izvajanja dejavnosti z motečim vplivom na gnezdeče ptice (npr. vzletišče za motorne zmale)
- omejitev dostopa na nekatere najpomembnejše predele – npr. Levišča (rjavovrati ponirek)
- prepoved sprehajanja psov brez povodca

Vplivno območje:

- Stržen in njegovi pritoki z izviri izven območja SPA, vključno z jamskim sistemom Obrha gorvodno od območja SPA
- naselja na robu območja

5.9 KRAKOVSKI GOZD – ŠENTJERNEJSKO POLJE

- znižati intenziteto gospodarjenja z gozdom – puščanje večjega števila odmrlih dreves in mrtvega lesa (srednji detel, belovrati muhar)
- večje število gozdnih oddelkov popolnoma izvzeti iz gospodarjenja
- gozdarske dejavnosti naj se izvajajo izven časa gnezditve kvalifikacijskih vrst
- omejiti širjenje intenzivnih njivskih površin
- ohranjati obstoječo površino travnikov
- vzpodbujanje ekstenzivnega kmetovanja na travnikih in preprečevanje njihovega opuščanja z uvajanjem kmetijsko-okoljskih ukrepov (kosec)
- ohranjanje tradicionalne mozaične pokrajine v okolici naselij (črnočeli srakoper)
- vzpodbujanje biološke pridelave hrane
- natančno preučiti možne vplive širitve avtoceste na severnem obrobju gozda

Vplivno območje:

- porečje Krke z vsemi pritoki z izviro izven območja SPA
- odsek hitre ceste med krajema Gorenje Kronovo in Veliko vasjo pri Krškem

5.10 KOČEVSKO – KOLPA

- znižati intenziteto gospodarjenja z gozdom – puščanje večjega števila odmrlih dreves in mrtvega lesa (kozača, koconogi čuk, belohrbti detel, triprsti detel, mali skovik, mali muhar)
- večje število gozdnih oddelkov v zreli fazi popolnoma izvzeti iz gospodarjenja (predlagamo območje v skupni površini 100 km² - ugodno za vse zgoraj našteje vrste, še posebej belohrbtega detla)
- gozdarske dejavnosti naj se izvajajo izven časa gnezditve kvalifikacijskih vrst, še posebej v bližini rastišč divjega petelina in znanih gnezdišč kozače
- vožnja po gozdnih cestah naj bo dovoljena samo gozdarskim delavcem – namestitvev zaklenjenih zapornic na odcepkih teh cest
- omeji naj se gradnja novih gozdnih prometnic
- omejitev celoletnega intenzivnega krmljenja divjadi (divji petelin)
- ustaviti nezakonit lov na zaščitene vrste ptic
- prepoved nizkih preletov helikopterjev nad gozdnimi območji v bližini gnezdišč na motnje občutljivih vrst
- prepoved plezanja v bližini gnezd planinskega orla in sokola selca, omejitev tega športa na določena območja

5.11 REKA DRAVA

- ustaviti nadaljnje izvajanje regulacij struge na celotnem območju reke
- ustavitev širjenja njiv znotraj sedanjih poplavnih površin reke
- vzpodbujanje ekstenzivnega kmetovanja na travnikih s pomočjo kmetijsko-okoljskih ukrepov na območju krajinskega parka Šturmovci
- vzpodbujanje tradicionalnih načinov kmetovanja z uvajanjem kmetijsko-okoljskih ukrepov
- prepoved požiganja travnikov in grmovne vegetacije
- omejiti izvajanje vseh vrst vodnih športov na Ptujskem jezeru
- prepoved vožnje s čolni po Ptujskem in Ormoškem jezeru med 1.11. in 1.3.
- prepoved preletov z motornimi zmaji in ultra lahкими letali nad Ptujskim in Ormoškim jezerom
- rekreacijske dejavnosti omejiti na urejene poti oziroma za to določena mesta
- popolna prepoved lova na vseh akumulacijskih jezerih, na stari rečni strugi to dejavnost omejiti na določena območja
- športni ribolov omejiti na za to določena območja
- prepoved izvajanja dejavnosti z velikim negativnim vplivom na okolje (npr. golf igrišča, rekreativni centri, proge za kajak ipd.)
- poiskati nadomestno rešitev za potek predvidene hitre ceste na območju krajinskega parka Šturmovci

Vplivno območje:

- porečje reke Drave z vsemi pritoki z izviro izven območja SPA
- mesta in kraji vzdolž meja SPA območja

5.12 REKA MURA

- znižati intenziteto gospodarjenja z gozdom – puščanje večjega števila odmrlih dreves in mrtvega lesa (srednji detel, belovrati muhar)
- vsaj nekaj gozdnih oddelkov v različnih tipih gozdov popolnoma izvzeti iz gospodarjenja (npr. deli mehcolesne loke pri Dolnji Bistrici, gozdarski oddelek 8 v Murski šumi)
- gozdarske dejavnosti naj se izvajajo izven časa gnezditve kvalifikacijskih vrst – ustavitev vseh del po 1.3.
- opustiti golosek v gozdovih doba in belega gabra
- topolove nasade postopno zamenjati z avtohtonimi vrstami dreves
- ustaviti nadaljnje izvajanje regulacij struge na celotnem območju reke
- preprečevanje izsuševanja travnikov, melioracijskih del in urejanja potokov
- ustavitev širjenja njiv znotraj sedanjih poplavnih površin reke in na predelih vlažnih travnikov
- zagotoviti pozno košnjo travnikov, ki so potencialno prebivališče kosca
- zagotoviti ekstenzivno upravljanje s travniki in preprečevati njihovo opuščanje z uvajanjem kmetijsko-okoljskih ukrepov
- vzpodbujanje tradicionalnih načinov kmetovanja z uvajanjem kmetijsko-okoljskih ukrepov
- ohranjanje mejic ter pasov drevja med travniki in njivami
- prepoved požiganja travnikov, grmovne vegetacije in sestojev trsja
- prepoved nekontroliranega izsekavanja grmovne vegetacije, zlasti ob mrtvih rokavih in potokih
- kontrola divjih odlagališč
- športni ribolov omejiti na za to določena območja
- prepoved vlaganja tujerodnih vrst rib v mrtve rokave
- omejitev oziroma usmeritev dostopa na najpomembnejših območjih
- rekreacijske dejavnosti omejiti na urejene poti oziroma za to določena mesta
- prepoved gradnje objektov z velikim negativnim vplivom na okolje v rečni loki (npr. nogometno igrišče)

Vplivno območje:

- porečje reke Mure z vsemi pritoki z izviro izven območja SPA
- mesta in kraji vzdolž meja SPA območja

5.13 GORIČKO

- vzpodbujanje tradicionalnih načinov kmetovanja z uvajanjem kmetijsko-okoljskih ukrepov
- zagotoviti ekstenzivno kmetovanje na travnikih in preprečevati njihovo opuščanje z uvajanjem kmetijsko-okoljskih ukrepov
- uvesti program ohranjanja visokodebelnih sadovnjakov
- omejiti širjenje intenzivnih njivskih površin
- ohranjanje tradicionalne mozaične pokrajine
- vzpodbujanje biološke pridelave hrane
- ohranjanje mejic ter pasov drevja med travniki in njivami
- omejevanje izsuševanja travnikov, melioracijskih del in urejanja potokov

5.14 DRAVINJSKA DOLINA

ohranjanje obstoječe površine travnikov

- ustaviti nadaljnje izvajanje regulacij struge na celotnem območju reke
- preprečevanje izsuševanja travnikov in melioracijskih del
- ustavitev širjenja njiv znotraj poplavnih površin reke in na predelih travnikov
- zagotoviti pozno košnjo travnikov, ki so potencialno prebivališče kosca
- zagotoviti ekstenzivno gospodarjenje na travnikih in preprečevati njihovo opuščanje z uvajanjem kmetijsko-okoljskih ukrepov
- ohranjanje mejic ter pasov drevja med travniki in njivami
- prepoved požiganja travnikov, grmovne vegetacije in sestojev trsja
- športni ribolov omejiti na za to določena območja

Vplivno območje:

- porečje Dravinje z vsemi pritoki z izviro izven območja SPA
- mesta in kraji vzdolž meja SPA območja

5.15 DOBRAVA – JOVSI

- znižati intenziteto gospodarjenja z gozdom – puščanje večjega števila odmrlih dreves in mrtvega lesa (srednji detel, belovrati muhar)
- ohraniti razmerje med travniki in njivami oziroma ga povečati v korist travnikov ob pomoči kmetijsko-okoljskih ukrepov
- gozdarske dejavnosti naj se izvajajo izven časa gnezditve kvalifikacijskih vrst
- nasade zelenega bora in drugih iglavcev postopno zamenjati z avtohtonimi vrstami dreves
- omejevanje obsežnejše pozidave (npr. izgradnja odlagališča za odpadke v gozdu)
- zagotoviti ekstenzivno kmetovanje na travnikih in preprečevati njihovo opuščanje
- na večini potencialnih prebivališčih kosca zagotoviti pozno košnjo travnikov
- preprečiti asfaltiranje ceste skozi Jovse med Velikim Obrežem in Rakovcem

5.16 JUŽNI ROB TRNOVSKEGA GOZDA IN NANOS

- omejitev vseh oblik zračnih športov
- prepoved plezanja v bližini gnezd planinskega orla, sokola selca in velike uharice, omejitev tega športa na določena območja
- prepoved nizkih preletov letal
- vzpodbujanje ekstenzivnega pašništva (ključnega pomena za kotorno in slegurja)
- omejitev masovnega avtomobilskega turizma na Nanosu
- usmeriti načrtovano traso hitre ceste med Razdrtim in Vipavo tako, da se čimbolj izogne območju SPA

5.17 BANJŠICE

- zagotoviti ekstenzivno kmetovanje na travnikih in preprečevati njihovo opuščanje
- preprečevanje širjenja intenzivne reje goveda
- na večini potencialnih prebivališčih kosca zagotoviti pozno košnjo travnikov

5.18 KOBARIŠKI STOL – PLANJA

- omejitev vseh oblik zračnih športov
- vzpodbujanje paše v zgornjem delu pobočij (nad ca. 1500 m n.v.)
- prepoved izvajanja paše na najpomembnejših predelih za kosca (travniki pod 1500 m n.v.)
- preučiti in prediskutirati možnost ohranjanja travnatih površin s kontroliranimi požigi

5.19 VZHODNI DEL KAMNIŠKO-SAVINJSKIH ALP IN KARAVANK

- znižati intenziteto gospodarjenja z gozdom – puščanje večjega števila odmrlih dreves in mrtvega lesa
- večje število gozdnih oddelkov popolnoma izvzeti iz gospodarjenja
- gozdarske dejavnosti naj se izvajajo izven časa gnezditve kvalifikacijskih vrst, še posebej v bližini rastišč divjega petelina
- vožnja po gozdnih cestah naj bo dovoljena samo gozdarskim delavcem – namestitev zaklenjenih zapornic na odcepkih teh cest (ugodno za večino vrst, posebej pomembno za divjega petelina)
- omeji naj se gradnja novih gozdnih prometnic
- prepoved plezanja v bližini gnezd planinskega orla in sokola selca, omejitev tega športa na določena območja
- omejitev vseh oblik zračnih športov
- rekreacijske in turistične dejavnosti omejiti na za to predvidene poti in območja

5.20 PIVKA – SNEŽNIK

- znižati intenziteto gospodarjenja z gozdom – puščanje večjega števila odmrlih dreves in mrtvega lesa (kozača, koconogi čuk, triprsti detel, mali skovik)
- večje število gozdnih oddelkov v zreli fazi popolnoma izvzeti iz gospodarjenja (predlagamo območje v skupni površini 50 km²)
- gozdarske dejavnosti naj se izvajajo izven časa gnezditve kvalifikacijskih vrst, še posebej v bližini rastišč divjega petelina in znanih gnezdišč kozače
- vožnja po gozdnih cestah naj bo dovoljena samo gozdarskim delavcem – namestitev zaklenjenih zapornic na odcepkih teh cest
- omeji naj se gradnja novih gozdnih prometnic
- prepoved plezanja v bližini gnezd planinskega orla in sokola selca, omejitev tega športa na določena območja
- ohranjati obstoječo površino travnikov
- na vseh potencialnih prebivališčih kosca zagotoviti pozno košnjo travnikov
- preprečevanje izsuševanja travnikov, melioracijskih del in urejanja vodotokov
- zagotoviti ekstenzivno kmetovanje na travnikih z uvajanjem kmetijsko-okoljskih ukrepov
- vzpodbujanje košnje in ekstenzivnega pašništva (kotorna, slegur, hribski škrjanec)

5.21 POHORJE

- znižati intenziteto gospodarjenja z gozdom – puščanje večjega števila odmrlih dreves in mrtvega lesa (mali skovik, koconogi čuk, triprsti detel)
- večje število gozdnih oddelkov v zreli fazi popolnoma izvzeti iz gospodarjenja (predlagamo predele v okolici Osankarice)
- gozdarske dejavnosti naj se izvajajo izven časa gnezditve kvalifikacijskih vrst, še posebej v bližini rastišč divjega petelina
- vožnja po gozdnih cestah naj bo dovoljena samo gozdarskim delavcem – namestitev zaklenjenih zapornic na odcepih teh cest
- omejitev širjenja infrastrukture smučarskega turizma – novih prog, nameščanja reflektorjev ipd.
- omejitev masovnega avtomobilskega turizma
- preprečiti gradnjo načrtovane panoramske ceste
- omejitev dostopa na najpomembnejše in najbolj občutljive predele
- omejitev rekreacijskih in turističnih aktivnosti na določene dele
- prepoved vožnje z motornimi kolesi izven cest

5.22 JELOVICA

- znižati intenziteto gospodarjenja z gozdom – puščanje večjega števila odmrlih dreves in mrtvega lesa (mali skovik, kozača, koconogi čuk, triprsti detel,)
- gozdarske dejavnosti naj se izvajajo izven časa gnezditve kvalifikacijskih vrst, še posebej v bližini rastišč divjega petelina
- vožnja po gozdnih cestah naj bo dovoljena samo gozdarskim delavcem – namestitev zaklenjenih zapornic na odcepih teh cest
- omeji naj se gradnja novih gozdnih prometnic
- omejitev rekreacijskih in turističnih aktivnosti na določene dele

5.23 POSAVSKO HRIBOVJE

- prepoved plezanja v bližini gnezd sokola selca in planinskega orla, omejitev tega športa na določena območja
- omejitev vseh oblik zračnih športov

6 NADALJNJE DELO NA PROJEKTU SPA

Pričujoče poročilo predstavlja v bistvu nadaljevanje drugega inventarja IBA območij v Sloveniji, z nekaterimi novimi opredeljenimi območji na podlagi uporabe IBA kriterijev s kategorije C. Predvsem specifičnost kriterija C6 (eno izmed petih najboljših območij v Evropski regiji), zahteva natančno poznavanje razširjenosti, gostot pojavljanja in ekoloških zahtev vrst z Dodatka 1 v državi. Tukaj predstavljajo največji problem predvsem nekoliko bolj splošno razširjene vrste, ki pa z legalnega vidika ne smejo biti preprosto izpuščene. Z novimi ornitološkimi raziskavami se bo naše vedenje o teh vrstah nedvomno še precej izboljšalo, kar pa lahko privede do nekaterih sprememb predlaganih SPA območij. Inventar podan v tem poročilu, je narejen na podlagi znanih, trenutno najboljših podatkov. Seveda so ti dovolj dobri, da realno ne pričakujemo več drastičnih sprememb. Kot primer lahko navedemo Veliko Britanijo, državo z najboljšimi ornitološkimi podatki na svetu, ki še vedno ni opredelila vseh SPA območij, z navedbo, da nimajo dovolj dobrih podatkov o pojavljanju nekaterih vrst. Preliminarne raziskave v Sloveniji so pokazale, da bo verjetno prišlo do naslednjih sprememb, ki jih to poročilo ne zajema:

- zelo verjetne opredelitve novega SPA območja v južnem delu Bele Krajine
- manjše razširitve SPA-ja Kras na severnem robu (vključitev predelov severno od doline Branice) in dela nad Matarskim podoljem (med Veliko Plešivico in Ostričem)
- manjših sprememb v obsegu nekaterih gozdnatih SPA območij (Pohorje, Kočevsko-Kolpa, Savinjsko-Peca, morda tudi katerih drugih)
- izboljšali se bodo podatki predvsem za naslednje vrste: koconogi čuk *Aegolius funereus*, mali skovik *Glaucidium passerinum*, podhujka *Caprimulgus europaeus*, hribski šktjanec *Lullula arborea* in pisana penica *Sylvia nisoria*.

O vseh spremembah, ki bodo posledica na novo pridobljenih podatkov, vas bomo sproti obveščali.

7 LITERATURA

- BAČANI, S. (1998): Potrjena gnezditvev sirijskega detla *Dendrocopos syriacus* v Sloveniji. *Acrocephalus* 19 (89): 94-95.
- BIBIČ, A. & F. JANŽEKovič (1989): Ptiči Veržeja in okolice. *Acrocephalus* 10 (41-42): 45-50.
- BIBIČ, A. (1988): Ptice vodnih zbiralnikov severovzhodne Slovenije. *Acrocephalus* 9 (37-38): 25-48.
- BOŽIČ, I.A. (1992): Gnezditvena biologija male bobnarice *Ixobrychus minutus* na ribnikih v Dragi pri Igu. *Acrocephalus* 13 (52): 76-84.
- BOŽIČ, L. (1992): Spomladanski prelet sršenarjev *Pernis apivorus* prek Mariboru. *Acrocephalus* 13 (54): 144-145.
- BOŽIČ, L. & D. DENAC (1994): Poročilo ornitološke skupine. V: Ekološko-raziskovalni tabor Cerkniško jezero '94 – zbornik poročil (ur. Ivana Žolgar). Mladi forum Združene liste socialnih demokratov. Ljubljana, 61-73.
- BOŽIČ, L. (1992): Črnočeli srakoper *Lanius minor*. *Acrocephalus* 13 (52): 90.
- BRAČKO, F. (1986): Naglo upadanje številčnosti zlatovranke *Coracias garrulus* v Sloveniji. *Acrocephalus* 7 (30): 49-52.
- BRAČKO, F. (1993): Popis ptic dela Mure pri vasi Benica. ZVNKD Maribor.
- BRAČKO, F. (1997): Ornitološki atlas Drave od Maribora do Ptuja (1989-1992). *Acrocephalus* 18 (82): 57-97.
- BRAČKO, F., A. SOVINC, B. ŠTUMBERGER, P. TRONTELJ & M. VOGRIN (1994): Rdeči seznam ogroženih ptic gnezdil Slovenije. *Acrocephalus* 15 (67): 166-180.
- COLLAR, N.J., M.J. CROSBY & A.J. STATTERSFIELD (1994): Birds to watch 2: The world list of threatened birds. Cambridge, UK: BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 4).
- DENAC, D. (v pripravi): Popis populacije rjavega srakoperja *Lanius collurio* v Šturmovcih v letu 1997. Raziskovalni tabor DOPPS.
- DENAC, D. (v pripravi): Popis bele štoklje *Ciconia ciconia* v Sloveniji v letih 1999 in 2000.
- FURLAN, T., M. VRANETIČ, A. SOVINC, & A. HUDOKLIN (1998): Popis kosca *Crex crex* v Jovsih. *Acrocephalus* 19 (90-91): 147-151.
- GEISTER, I. (1995): Ornitološki atlas Slovenije). DZS, Ljubljana.
- GENERO, F. (1988): Considerations on the presence of the Griffon vulture *Gyps fulvus* (*Gyps fulvus* Hablizl 1873) in the Julian Alps. *Larus* 38-39: 137-145.
- GENERO, F. (1995): Opazovanje brkatega sera *Gypaetus barbatus* v Triglavskem narodnem parku. *Acrocephalus* 16 (73): 171-173.
- GILBERT, G., D.W. GIBSON & J. EVANS (1998): Bird Monitoring Methods. RSBP. The Lodge, Sunday. Bedfordshire.
- GREGORI, J. (1990): Sirijski detel *Dendrocops syriacus*. *Acrocephalus* 11 (46): 114.
- GREGORI, J. (1992): Ptiči Krakovskega gozda. Novo Mesto, Dolenjski zbornik, 181-189.
- GRIMMET, R.F.A. & T.A. JONES (1989): Important Bird Areas in Europe. ICBP. Technical publication No. 9. Cambridge.
- GRELL, M.B. (ed.) (1998): Fuglenes Danmark. DOF. G.E.C. Gads Vorlag.
- HEATH, M.F. & M.I. EVANS (2000): Important Bird Areas in Europe – Priority sites for conservation. Cambridge, UK: BirdLife International (BirdLife conservation series No. 8).
- HOLMBERG, D. (1979): Point transect census of Tengmalm's Owl – Methodology Study. *Var Faglarld* 38: 237-244.
- HUDOKLIN, A. & D. ŠERE (1996): Zanimiva opažanja ptic ob reki Krki. *Acrocephalus* 78-79: 169-171.
- HUDOKLIN, A. (1999): Ptice Šentjernejskega polja. Zbornik župnije Šentjerneje, 33-43. Župnija Šentjerneje.
- JANČAR, T. (1997): Ornitološki atlas gnezdil Triglavskega narodnega parka. Zaključno poročilo o raziskavi. DOPPS. Ljubljana, 148p.

- JANŽEKOVIČ, F., F. BRAČKO & B. ŠTUMBERGER (1995): Popis ptic polanskih travnikov. DOPPS. Vodnogospodarski biro Maribor.
- JEŽ, M. (1987): Bela štoklja v Sloveniji v letu 1979. Varstvo narave 13: 1-124.
- KMECL, P. & K. RIŽNER (1992): Rjava komatna tekica *Glareola pratincola*. Acrocephalus 13 (54): 154.
- KMECL, P. & K. RIŽNER (1993): Pregled vodnih ptic in ujed Cerknškega jezera; spremljanje številčnosti s poudarkom na preletu in prezimovanju. Acrocephalus 14 (56-57): 4-31.
- KMECL, P. (1997): Zimski ornitološki atlas Triglavskega narodnega parka. Projektno poročilo. DOPPS. Ljubljana.
- LIPEJ, L. (1995): Prehranjevalne navade velike uharice *Bubo bubo* na Kraškem robu. Falco 9: 21-24.
- MAKOVEC, T. & I. ŠKORNIK (1990): Pričakovana gnezditve rdečenogega polojnika *Himantopus himantopus* v Sloveniji. Acrocephalus 46: 87-95.
- MAKOVEC, T. I. ŠKORNIK, L. LIPEJ (1998): Ekološko ovrednotenje in varovanje pomembnih ptic Sečoveljskih solin. Falco 13-14: 5-48.
- MARČETA, B. (1994): Stanje in ogroženost gnezdilcev sten Črnokalskega Kraškega roba. Annales 4: 43-52.
- MIHELIČ, T. & B. MARČETA (2000): Naravovarstvena problematika sten nad Ospom kot gnezdišča velike uharice *Bubo bubo*. Acrocephalus 21: 61-66.
- MIHELIČ, T. (1997): Planinski orel *Aquila chrysaetos* v Triglavskem narodnem parku. Zaključno poročilo o raziskavi. DOPPS. Ljubljana, 12p.
- MIHELIČ, T., A. VREZEC, M. PERUŠEK & J. SVETLIČIČ (2000): Kozača *Strix uralensis* v Sloveniji. Acrocephalus 21 (98-99): 9-22.
- OSIECK, E. R. (1999): IBA review and the EU Birds Directive. Cambridge, UK: BirdLife International (Internal report; 6th and final draft. 18 April 1998).
- PERUŠEK, M. & D. ŠERE (1999): Poročilo popisa ptic v Krakovskem gozdu leta 1999. DOPPS, elaborat.
- PERUŠEK, M. (1992): Ptice pragozdnih ostankov Rajhenavski Rog in Pečka ter njihova odvisnost od stanja sestojev. Gozdarski vestnik 7-8.
- PERUŠEK, M. (1998): Gnezdenje kozače *Strix uralensis* v kočevsko-ribniških gozdovih. Acrocephalus 19 (89): 99-103.
- POLAK, S. (1993): Ptice gnezdilke Cerknškega jezera in bližnje okolice. Acrocephalus 14 (56-57): 32-62.
- POLAK, S. (1997): Popis ornitofavne zgornjega dela porečja Reke. V: Notranjski muzej Postojna; dokumentacija ZVNKD Nova Gorica. Postojna, 9p.
- POLAK, S (Ur.) (2000): Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji; Important Bird Areas (IBA) in Slovenia. DOPPS, Monografija DOPPS Št. 1. Ljubljana
- ROSE, P.M. & V. TAYLOR (1993): Western Palearctic and South West Asia Waterfowl Census 1993. IWBR, Slimbridge.
- SIVEC, I., T. TRILAR, K. POBOLJŠAJ & B. HORVAT (1995): Inventarizacija favne reke Reke. Prirodoslovni muzej Slovenije; dokumentacija ZVNKD Nova Gorica. Ljubljana, 16p.
- SOVINC, A. (1990): Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. Varstvo narave 16: 101-117.
- SOVINC, A. (1994): Zimski ornitološki atlas Slovenije. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana.
- SOVINC, A., D. TOME & P. TRONTELJ (1993): Ornitološki atlas Ljubljanskega barja – poročilo o poteku popisovanja. Acrocephalus 14 (60): 145-151.
- SURINA, B. (1999): Ornitofavna zgornjega dela doline Reke in bližnje okolice. Annales, Series historia naturalis. 9 (17/2): 303-314.
- SZEP, T. & D.W. GIBBONS (2000): Monitoring of Common breeding birds (MMM) in Hungary using randomised sampling design. EBCC pilot project. Bird census news 13 (1).

- ŠKORNIK, I., M. MIKLAVEC & T. MAKOVEC (1990): Favniški pregled ptic slovenske obale. *Varstvo narave* 16: 49-99.
- ŠTUMBERGER, B. & A. ŠORGO (1995): Dnevni prelet vodnih ptic v dravski loki pri Ptujju. *Acrocephalus* 16 (68-70): 72-78.
- ŠTUMBERGER, B. & F. BRAČKO (1996): Gnezditelj polojnika *Himantopus himantopus* v ormoških bazenih za odpadne vode. *Acrocephalus* 17 (78-79): 135-143.
- ŠTUMBERGER, B. (1997): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1997 v Sloveniji. *Acrocephalus* 18 (80-81): 29-39.
- ŠTUMBERGER, B. (1998): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1998 v Sloveniji. *Acrocephalus* 19 (87-88): 36-48.
- ŠTUMBERGER, B. (1999): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1999 v Sloveniji. *Acrocephalus* 20 (92): 6-22.
- ŠTUMBERGER, B. (2000a): Veliki skovik *Otus scops* na Goričkem. *Acrocephalus* 21 (98-99): 23-26.
- ŠTUMBERGER, B. (2000b): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2000 v Sloveniji. *Acrocephalus* 21 (102-103): 271-274.
- TREBUŠAK, M., B. RUBINIČ & A. VREZEC (1999): Veliki klinkač na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 20 (97): 171-173.
- ŠTUMBERGER, B. (v pripravi): Zlatovranka *Coracias garrulus* v Sloveniji.
- TRILAR, T. & T. JANČAR (1987): Ornitološke raziskave na Cerkniskem jezeru. Mednarodni raziskovalni tabor Cerknica '86 (ur. Ciril Krušnik). Republiški koordinacijski odbor gibanja »Znanost mladini« pri ZOTKS. Ljubljana, 30-58.
- TRONTELJ, P. (1993): O naravovarstvenem konceptu Cerkniskega jezera s poudarkom na varstvu ptic. *Acrocephalus* 14 (56-57): 63-80.
- TRONTELJ, P. (1994): Ptice kot indikatorji ekološkega pomena Ljubljanskega barja. *Scopolia* 32: 1-61.
- TRONTELJ, P. (1995): Popis kosca *Crex crex* v Sloveniji v letih 1992-93. *Acrocephalus* 16 (73): 174-180. Naročnik MOP UVN.
- TRONTELJ, P. (1999): Vseslovenski popis kosca 1999. Poročilo DOPPS. Ljubljana.
- TUCKER, G.M. & M.F. HEATH (1994): Birds in Europe: Their Conservation status. Cambridge, UK: BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 3).
- VREZEC, A. (2000a): Vpliv nekaterih ekoloških dejavnikov na razširjenost izbranih vrst sov Strigidae na Krimu. Diplomsko delo. BF, Oddelek za biologijo. Ljubljana.
- VREZEC, A. (2000b): Evropsko pomembne populacije ptic v Sloveniji. *Acrocephalus* 21 (102-103): 241-248.
- VREZEC, A. (2000c): Popis kozače *Strix uralensis* na Ljubljanskem vrhu. *Acrocephalus* 21 (98-99): 39-41.
- ZUBEROGOITIA, I. & L.F. CAMPOS (1998): Censusing owls in large areas: A comparison between methods. *Ardeola* 45 (1): 47-53.

Priloga 1

Tabela 1

Priloga 2

Preliminarno poročilo o poteku opredeljevanja SPA območij

Priloga 3

Rasterske karte razširjenosti nekaterih vrst ptic iz Dodatka 1

